

Spektraklet

I/2026



Spektraklet är Spektrum rf:s föreningstidning. Den är riktad mot folk intresserade av naturvetenskaper, matematik och finlandssvenskt studentliv i Helsingfors.

Utgivare

Spektrum rf
Exactum
PB 68
00014 Helsingfors universitet

Chefredaktör

Patrik Backman

Redaktionschef

Rasmus Nilsson

Redaktörer

Alicia Maukkonen
Elis Ahlberg
Joar Jensén
Juuso Lampi
Leo Kolev
Luukas Nikkanen
Minea Lundström
Monique Westerberg
Nea Nevanko
Niko Nordlund
Rasmus Tallberg
Rebecca Sandfors

Pärmbild

Jacob Uthardt

Bakpärm

Rebecca Sandfors

Innehåll

Innehåll	3
Ledaren	4
Ordförandespalten	5
En stark början på ett nytt år- Vinterolympiaden.	6
färg.jpg	10
Redaktionen goes: Gudstjänst	12
Redaktionen testar: Tvätta matta i snö	15
Gänget program i detalj	18
10.1 Vinterolympiad	18
15.1 Piratsitz	18
21.1 Discord spelkväll	18
28.1 Fantasy sitz	18
3.2 Brädspelkväll	19
6.2 Vilda västernsitz	19
12.2 Valentinsitz med Svunken	19
15.2 Digital spelkväll	19
17.2 Fastlaskiainen	19
21.2 Magnium Opium	20
Din syn är inte tredimensionell och kommer aldrig vara det	23
Så Spektrum borde tala mera om tissar, e det budskapet? -Nej, de e fakta! Svammelanalys - ett andra försök	25
Redaktionen rekommenderar: Kurser i fjärde period	28
Vi tackar våra sponsorer!	30
Uusi työpaikka – mitä on hyvä tietää	30
OSO Hotwater	32
TEK - Studerande, satsa på din nutid!	33
Svammel	34

Ledaren

Spektrumiter (och övriga potentiella läsare)!

I år har vi äran att få vittna en historisk händelse; Spektraklet returnerar i pappersformat. Hurja! Att ni läser denna utgåva är ett skinande exempel på hur en skara amatörer kan göra upp för sin oerfarenhet med iver och skrivglädje. Däremot skulle återinförandet av Spektraklet ingalunda ha nått det här skedet utan den drivande kraften hos vår redaktionschef, Rasmus "Nisse" Nilsson. Med läderbältet motiverande ord och en brinnande passion har Nisse fått igång verksamheten på löpande fot medan han utforskat alternativ och möjligheter för oss att än en gång få dela ut vår medlemstidning. Jag har höga hopp och ser fram emot vad allt vi kan åstadkomma detta år under hans ledning!

Axelklappningar åsido så borde väl ledaren innehålla något (försök på) vettigt innehåll också. Däremot börjar liksom rum på sidan även prokrastineringsursäkter för mina kurser rinna ut, alltså får sådant innehåll spara sig för nästa nummer. För tidningens integritet finns det som tur ändå gott om artiklar av varierande sort endast ett uppslag iväg! Vare sig ni vill se ett nytt perspektiv på hur er syn fungerar (som jag tvivlar på att stämmer överens med fakta) eller lära er hur effektivt det är att tvätta mattor i snö innan snön inom kort smälter bort, så finns det lite av nånting för alla.

Oberoende av vilka artiklar ni bestämmer er att läsa så vill vi i redaktionen gärna höra vad ni tycker om detta nummer; eftersom hela processen är ny för oss är er respons guldvärd! Det är ju så att man blir bättre endast genom att försöka, vilket ni med god tur kommer att få vittna i nästa nummer av Spektraklet. I varje fall ska vi försöka se till att utgåvan inte blir en engångsföreteelse...

Det sägs ju att en gång är en slump och två gånger ett sammanträffande, medan tre gånger är ett mönster. Det är fortfarande en god bit tills Spektraklet blir ett mönster, men vi jobbar hårt för att ta oss till sammanträffande-statuset! Som i orden av en vis kändis: "Livet är vad som händer dig medan du är upptagen med att göra [det] andra Spektraklet". Tack för mig och ha det bra!



Patrik Backman

Ordförandespalten

I Spektraklet 1/2014 konstaterade dåvarande ordförande Jonas Westerlund, RGL att "Att tänka sig Spektrum utan Klubben är en vrickad tanke".

Jag kan hälsa att både Jonas¹ och denna tanke är verkliga. I år inleder vi det första verksamhetsåret utan Klubben och med gulsar som aldrig har fått uppleva en fest där.

Trots denna motgång börjar vi året med en Bang! Vi har gått samman med StudOrg, Åbo Nation, Åländska studentföreningen i Helsingfors och Östra Finlands Nation för att grunda föreningen *Helsingfors Studentikosa Samarbetsförening rf*, alltså *Helssa*. Helssa fungerar som vårt samarbetsorgan för att hitta en ny och permanent lokal åt sina medlemmar.

Dessutom har vi en rekordmängd (sett på de fem senaste åren) gulsar (som även är aktiva!) samt mängden studier som man kan avlägga på svenska i Gumtäkt bara ökar, då även matematiker får nästa höst möjlighet till Tvex-studier utöver fysiker, kemister och ämneslärare. Därtill har vi återupplivat Abi-info för gymnasister samt Spektraklet, som jag hoppas att ni håller i för tillfället!

Trevlig fortsättning på vintern, och vi ses väl på årsfesten?



Joar Jensen

¹Om ni vill hälsa på honom, så jobbar han för tillfället som lektor i matematik vid Jakobstads gymnasium.

En stark början på ett nytt år- Vinterolympiaden.

Efter ett långt och skönt jullov börjar studierna igen för spektrumiterna. Men innan de kastar sig in i en ny vårtermin måste de sparka i gång året på bästa möjliga sätt: med vinterolympiaden.

Klockan 12 på lördagen den 10.1 samlas spektrumiterna i Majstrandens strandpark, lätt förvirrade över var programansvariga befinner sig samt var "the meeting point" är. I ungefär 15 minuter står de stilla i den kalla blåsten och fryser, trycker sig bakom granar och buskar och stirrar sorgset på horisonten i hopp om att någon med ansvar snart ska dyka upp.

Plötsligt, borta vid kanten av Majstranden, syns en KM och en programansvarig vandrande mot flocken med pulkor och dryck. En glädje sprider sig bland spektrumiterna och snart är olympiaden igång.

Först delas alla in i lag på tre personer. Dessa var namnen på de lag som deltog i år:

- Sak U
- Fu*k man
- Stenpojkar
- Team cocacola
- El Matsén

Klockan 12.45 börjar olympiaden med den första grenen: Flytta tölk till keissi, en gren där den fysiska förmågan verkligen sätts på prov genom att springa så snabbt som möjligt av och an. Spektrumiterna sprang som om de just sett KJYR båten åka iväg utan dem. I någorlunda hög snö, fullt påklädda, kämpade de sig fram för att få sina tölkar från pulkan till deras keissi.

I den andra grenen ville domarna testa spektrumiternas kreativitet. Tillsammans skulle lagmedlemmarna bygga det högsta möjliga tornet för en tölk. Som reporter kan jag säga att kreativiteten inte var värst hög hos spektrumiterna, då alla lag valde att sätta tölken på en pinne eller i ett träd. Men jag måste erkänna att de verkligen hade en särskild talang för att lista ut hur de skulle få tölken så högt som möjligt.

I den tredje grenen hade domarna valt att testa samarbetsförmågan mellan spektrumiterna, samt deras styrka. Det var en stafettgren som gick ut på att man i tur och ordning drog sina lagkamrater i en pulka runt banan, med målet att klara det på kortast möjliga tid.



I den fjärde grenen fick spektrumiterna öva sin precision, syn och något slags inre fokus, det var nämligen dags för burkskytte. Man måste fälla så många burkar som man hade odruckna i pulkan. Det var en svår gren, då inte endast vinden blåste i ögonen på folk utan också domarna som valde att kasta snöbollar på deltagarna.

Den femte och sista grenen testade återigen kreativiteten men även gemenskapen. Spektrumiterna fick som uppgift att på 30 minuter ta en så fin bild som möjligt där pulkan och keissin syntes. I denna gren spred sig spektrumiterna runt i Majstranden för att hitta var en sådan fantastisk bild kunde tas. Kanske du såg 3 borttappade spektrumiter gå omkring med en pulka och en keissi i butiken? Några befann sig på daghemmets gårdar medan andra höll sig nära den varma bastun som de snart skulle få avnjuta sig av.

Klockan 14 anländer domarna och spektrumiterna till takbastun vid Majstranden för att värma upp sig (eller svalka sig) efter att ha varit hurtiga och burtiga ute och sportat. Bastun badades i timmar, och spektrumiterna sjöng flitigt "bara bada bastu" och andra

sånger som verkar sitta djupt i deras DNA. Några gick ut på balkongen, valde att flasha världen och starta spontana snökrig.

Mitt i bastubadandet blev det paus, för det var dags för prisutdelning. Resultatet i år blev att Fu*k man vann (åter). Jag hade äran att intervjua ett par av spektrumiterna i vinnarlaget: Andreas Tirkkonen och Luukas Nikkanen.

–Vad heter ni, vad studerar ni och vilket år?

Andreas Tirkkonen svarar tappert "Tirsk, tirskekonomi, tirske året" medan Luukas mumlar någonting om att han borde ha blivit färdig redan och att Kela har slutat betala studiestöd.

–Vad var er motivation till att vinna?

"Nå int va man ju ens anmäld" säger Andreas lite förvirrat. Luukas påstår att det är viktigt för Spektrums välmående att Gamylerna visar gulisarna år efter år vem är tuffast.

–Kände ni att ni använde er av ert innersta SISU?

Andreas uttrycker väldigt gammalmodigt "Nä, WebOodi var nog bättre". Luukas säger med en lite arrogant ton "Det fanns ju ingen tävling ens, så vi åstadkom inte än vår slutliga form".

–Hur tror ni nästa år kommer se ut, ännu en vinst?

"Får se ifall benen orkar" hörs först från en obestämd riktning. Båda intervjuade är ändå av den åsikten att ifall man ännu har alla inre organ i skick nästa år, så kan man väl visa sin styrka och vinna för tredje gången i rad.

–Ni är ganska gamla, hur tror ni detta hjälper er jämfört med de unga gulisarna?

"Gamla. Ja, kanske det. Jag föredrar termen 'erfaren' " konstaterar Luukas. Andreas säger att strategin i pulkadragning var definitivt avgörande för vinsten. Han fortsätter med att citera sin favoritfilosof, J. A. Sandels, "Strategi är konsten att välja vilka strider man ska strida."



Vinnande laget på bild. Märk väl hur gamla de ser ut.

–Medelåldern på ert lag kan avrundas till 30, när anser ni att pension gäller, så att de unga också har en möjlighet att vinna?

”Allt detta beror naturligtvis på hur hårt det går på fredagen före vinterolympiaden” säger Luukas som bara hade en liten bakfylla från gårdagens öltasting. Andreas fortsätter ”Flamman är ännu stark, och den kan inte ges framåt utan en kamp”. Sedan drar han nån metafor om tennis med namn som ingen känner till.

Efter den vackra intervjun fortsatte festen till spektrumiternas nyaste (och tillfälliga) lokal, Nypolen. Där fortsatte sportandet, nu i form av spektrumiter som hoppade upp och ner på dansgolvet. Nya KM kokade sin första sats punsch medan Nordlund, RGL tillagade en fantastisk ärtsoppa åt folket. Det skrattades, festades, diskuterades, gräts och svinades fram till klockan 3 på natten, då de sista spektrumiterna valde att fortsätta denna vackra kväll på Vasagatan.

Som slutsats kan man säga att det var en lyckad dag, fylld av händelser och en mycket bra start på året 2026. Nu är spektrumiterna redo att återvända till campus och ”studera flitigt”.

IRS-Ecca

FÖRR (Bättre (duh))

Kela can
you give
me
money?



To studera

Kela



Yeeees.



Actually buys kalja
like a boss



Vi lever i ett samhälle



Bottom text

MER PENGAR SÅ

KE

NI BORDE GE H

ÖVER MER

NU ☹️



Studieliv floats on studielån



1) wait for it to anlända till bankkonto

2) cover yourself in kelpengar



3) fly landet för att studierätten slutar

FUG:DD

This is so sad

Can we hit Gulisar

NEJ man får int slå gulisar

förutom på

Codex har rådgivit mig att inte fortsätta denna meme



JA KAN STUDERA

LA

ONOM PENGAR

Redaktionen goes: Gudstjänst

När var du senast på gudstjänst eller högmässa? För en del av oss i redaktionen har det varit ett tag. Stämmer våra fördomar gällande gudstjänster ännu eller är det samma gamla vanliga? Vi besökte en högmässa i Johanneskyrkan i januari och skrev ner hur det var.

Det är en varm söndag i januari då jag anländer utanför Johanneskyrkan kvart i tolv. Bredvid kyrkan har man öppnat en skridsko-rink där folk av alla talanger skrinna. 10:ans spåra stannar och släpper av Luukas Nikkanen som möter mig vid dörrarna. Ovanför oss tornar sig de två klocktornen som kyrkan är känd för. Vi stiger in i klocktornet och stam-par bort snön från skorna, varefter vi delas ut varsin psalmbok och programblad av en präst vid långhusets entré. Väl inne i kyrkan får vi beundra det grandiosa långhuset. Bänkarna är av hederligt trä och det är mycket högt till taket. Tyvärr rengörs altaret för tillfället och byggnadsställningar täcker sikten till det, vilket tar lite från kyrkans annars majestätiska stämning.

Det finns ingen speciell motivation bakom deltagandet idag. Ett par dagar före satt vi på öl med Tirkkonen och Luukas och på tal kom min idé att gå på nattvard för att man inte varit på en sådan på länge. Luukas var på gott humör i stunden och skickade direkt planen till redaktionens meddelandechatt. Med meddelandet i chatten förband man sig att dyka upp, så nu sitter vi i kyrkbänken med ett dussin människor framför oss.

För både mig och Luukas är det över 10 år sedan vi senast var på en högmässa. Nån enstaka gång har man varit i kyrkan på tillställning under ett dop eller konfirmation, men aldrig självmant p.g.a. yttre eggelsemedel.

Ännu ett par minuter är kvar tills högmässan börjar, och vi har räknat att exakt 10



Johanneskyrkan i januari. Nån jappe i orange i förgrunden.

personer är på plats förutom oss och prästerna. En två tredjedelar av församlingen på plats är pensionärer. Strax före tolv tredubblas församlingens storlek då en skriftskola (skriba) grupp staplar in och sätter sig på de främsta raderna. Mässan börjar strax därefter. Prästen önskar oss välkomna och nämner ett par praktiska instruktioner om hur allt kommer gå till då vi inte slipper ända fram till altaret p.g.a. rengöringen. Vi stiger sedan upp och sjunger ingångspsalm medan prästtåget går med kors, bibel och bägare från klocktornet till det tillfälliga altaret.



Kyrkans insida. Kyrkans altare rengörs.

Programmet följer programbladet vi fått. Efter ingångspsalmen sjunger vi växelhälsningen och detta följs av inledningsord. Vi blir förlättna, får höra första och andra läsningen, sjunger lite psalmer, och läser trosbekännelsen gemensamt. De första psalmerna vi sjunger känner vi inte igen, men efter ett tag bes vi slå upp psalm 153, Måne och Sol. En banger som vi ser till att ekar genom hela kyrkan.

Predikan handlar om förvänsvärt relevanta saker. Det talas om USA, Grönland och hur vi borde ha kärlek mot våra nästa. Nattvarden börjar efter det. Vi läser upp herrens bön (fader vår) och sjunger någon

psalm. Alla som vill delta, i detta fall största delen av alla på plats, ställer sig sedan i ett led och tar i tur och ordning en liten bit oblat samt en liten bägare vin. Oblaten smakar som papper och vinet som Ekströms saftkoncentrat med skogsbärsmak. Vinet har ersatts med alkoholfritt vin, antagligen p.g.a. alla underåriga som är på plats i samband med skriban. Det är underhållande att se på skribaelevernas miner då de får vinet. De flesta har ingen reaktion, men ett par dricker vinet försiktigt, låter det stå på tungan ett tag, varefter deras min säger "De här va ju rikti bra". Hoppas dom inte blir besvikna när dom smakar på riktigt vin.

Nattvarden tar slut och efter kort även högmässan. Prästerna samlar sitt pick och pack

från det tillfälliga altaret och tågar i prästtåg ut till orgelmusik. Församlingen börjar ta sig mot utgången. På kyrkans hemsida hade det stått att det skulle serveras kaffe efter högmässan men ingenting sades om detta under själva mässan. Före vi hinner ut står lyckligtvis en skribaledare vid dörren och pekar oss mot en trappa som leder till ett utrymme under kyrkan där kaffebordet är serverat.

Kaffet är varmt och serveras med kaffebröd. Vi sätter oss med Luukas ner vid ett bord tillsammans med en svensk präst, en finsk arkitekt och en norsk geolog, något som låter som en början till en torr vits. Jag tar tillfället i akt och frågar prästen om den nya versionen av herrens bön. Är inte den nya versionen lite för annorlunda jämfört med den gamla? Prästen svarar att den nya är baserad på en mera ursprunglig version av bönen, så den är på så vis en mera trogen översättning. Diskussionen runt bordet är inte bara religionsrelaterad. Vi diskuterar om våra yrken, vad det är vi egentligen gör och om varför vi kom hit. Efter en dryg timme tar diskussionen slut och vi börjar ta oss hemåt.

På hemvägen stannar vi vid ett kafé för att samla tankarna om högmässan. Vi är nöjda med upplevelsen överlag. Luukas såg en halvbekant från Kokkola och jag tyckte att mässan gick snabbare än förväntat. Höjdpunkten för båda var diskussionen kring kaffebordet. Ifall man själv funderar på att besöka högmässan är jag tveksam om jag rekommenderar det. Det är inte speciellt spännande, men om man är nyfiken på att göra något annorlunda eller vill se vart kyrkoskatten går kan det vara helt okej.

Nisse & Luukas

Redaktionen testar: Tvätta matta i snö

Hur tvättar man en matta bäst? Flera sätt finns, man kan bl.a. betala nån att göra det i ett mattvätteri eller tvätta den vid en mattvättningsplats. Alternativt kan man välja att piska mattor, men då får man inte bort fläckar. Vi i redaktionen har lärt oss om ett annat sätt, ett sätt där man tvättar mattor i snö. Funkar detta? Vi tar reda på.

Idén med att tvätta en matta i snö är simpel. När vädret är kallt (under 0°C) och det finns snö ute för man ut en matta i orörd och ren snö. Mattan sätts ner i snön, varefter man börjar gnugga in snö i mattan. När snön gnuggas in i fibrerna av mattan fastnar dammet och smutsen i snön, som sedan lätt kan skakas av. Mattan kan därefter föras in i lägenheten utan att låta den torka, eftersom snön inte smultit in i mattan.

Frågan vi i redaktionen vill svara på är vare sig mattvättning i snö ger tillfredsställande resultat. Vi antar att det kommer funka eftersom det finns folk som gör det, men är resultatet bättre än om man t.ex. piskar mattan? Är tiden du sätter på tvättningen i snö värt resultatet då man jämför med piskande?

Vi utför testet enligt följande: Redaktören väljer en eller flera mattor hen vill tvätta. Redaktören går sedan ut med mattan till ren och orörd snö då det är under 0°C kallt. Sedan gnuggar redaktören snön in i mattan tills hen inte längre orkar gnugga. Borstar används för att göra gnuggandet lättare. Redaktören skakar av mattan och för den tillbaka in. Efter det fyller redaktören i en tabell över resultaten och ger en personlig kommentar om erfarenheten och resultaten.

Resultaten kan ses i tabell 1. I tabellen finns sex kolumner. **Namn** är namnet på den som tvättade mattan eller mattan som tvättades. **Typ av matta** är typen av matta som tvättades. **Senast tvättad** är en approximation av när mattan senast tvättades. **Hur tvättad** är sättet mattan senast tvättades innan testet. Piskande räknas till tvättande. **Hur ren efter** beskriver hur ren mattan var efter att den tvättats. Detta mäts på en skala från 1 till 10, där 1 är skitigare än före tvättning och 10 är renare än en ny. **Hur smutsig snö** beskriver hur smutsig snön var efter tvättningen, där 1 är ingen skillnad från ren snö och 10 är såndär svart snö som hittas vid väggkanten.

Personlig erfarenhet, kommentar eller åsikter om testandet i sig själv eller dess resultat:

Nisse: Det gick förvånansvärt snabbt att tvätta mattan, eller så gjorde jag det bara slarvigt. Jag hade inte sett några noggrannare instruktioner om hur man skulle borsta in snön i mattan, så jag är inte säker om jag gjorde det på rätt sätt. Mattan verkade renare, men den var ännu klart dammig då jag tog in den. Lite snö hade fastnat på

Tabell 1: Resultat från mattvättningen.

Namn	Typ av matta	Senast tvättad	Hur tvättad	Hur ren efter	Hur smutsig snö
Nisses stora matta	Ullmatta	> 4 år	Vet ej	5	2
Eccas stora matta	Ullmatta	5 mån	Dammat	6	2
Leo	Vadderad badrumsmatta av polyester	Typ 2 år sedan	Vatten & tvål	6	0
Patrik	Badrumsmatta	4 mån	Dammad	6	2
Patrik	Tamburmatta	4 mån	Dammad	7	2

mattan så jag hade den att torka i vessan före jag satt den tillbaka. Jag skulle säga att mattpiskning är effektivare att rengöra mattan, men man undviker att få onödigt med damm i lungorna då man tvättar den i snön.

Ecca: Gick snabbare än då man tvättar med vatten! Den kändes fräschare än då man endast dammar mattan, vet dock inte om den blev något renare. Tror också det har mycket att göra med hurdan sorts borste man använder då man borstar snön på mattan. Ps. lämna inte mattorna ute obevakade på balkongen efteråt, kan hända att en matta saknas när ni kommer tillbaka.

Leo: Största problemet blev egentligen att ren och orörd snö var överraskande svårt att hitta i Änäs, en av Vandas lugnaste stadsdelar, tack vare alla hundägare från Dickursby som invaderar våra skogsstigar och åkrar tre gånger om dygnet. Till slut hittade jag en avlägsen stig omgiven av riktigt ren snö och dumpade mattan ovanpå. Jag skrubbade den i några minuter med snön och skakade av den ordentligt. Väl hemma efter att den torkat en kort stund syntes fortfarande alla fläckar, men det översta lagret av damm och löst smuts hade försvunnit. Så jag kan ju konstatera att det fungerade relativt bra! Förutom biten där man måste gå ut för att få mattan snäppet renare.

Patrik: Fastän jag hade bilden av att mattvättning är tidskrävande så tog det överraskningsvärt lite tid att putsa två mattor! Antingen det eller så har jag en alltför låg ribba på vad en (tillräckligt) ren matta är. Under processen lossnade det tydligt smuts från mattan men resultatet var rätt svårt att granska, delvis för att det helt enkelt inte blev

alltför mycket kvarlämnor i snön och delvis för att det som faktiskt lossnade från mattan täcktes av snön som lossnade från mattan. Oberoende så verkar metoden göra sitt jobb, det vill säga det ytliga dammet och lösa smutset lossnar, vilket resulterar i en någorlunda ren matta!

Sammanfattning: På basen av tabell 1 och kommentarerna blir mattorna renare då man tvättar dem i snö. Det verkar dock som att mattorna bara blir lite renare, och endast det ytligaste lagret av damm lossnar med snön. Mattorna känns fräschare efter tvättningen, kanske för att de känns kalla och luktar snö, och man får en bra känsla av tvättandet. Ett stort plus är att det inte tar länge och att mattorna förblir torra, dock kan det vara svårt att hitta en bra plats att tvätta på om man bor i ett tättbebyggt område utan många grönområden där ren snö samlas.

Redaktionen

Gånget program i detalj

I Spektrum händer och sker det. Om du missade ett av de gångna evenemangen är det inget problem, här ger vi dig en kort sammanfattning av dem.

10.1 Vinterolympiad

Se skild artikel om detta evenemang.

15.1 Piratsitz

Ojoj där, matros! Skeppet satte segel mot den ökända Mannerheim-kusten och skattkartan ledde oss till Nypolen, där vi sänkte ankaret och landsteg. Som äkta kölsvin sjöngs sjömansvisor medan besättningen på femton gästare vågade sig på många flaskor med rom. Lyckligen behövde ingen gå på plankan, dock drabbades några landkrabbor av sjösjuka och hamnade i död mans kista!

21.1 Discord spelkväll

I äkta naturvetaranda socialiserades det utan att vistas nära andra människor. Under kvällen upplevdes allt från förräderi och drama i succéspelet Among Us till kamp i diverse Jackbox Party Pack-spel. Avslutningsvis desarmerades situationen bokstavligen med lite Counter Strike 2.

28.1 Fantasy sitz

Det var en gång fullt i ett litet klassrum, då läraren predika och resten var stum, som Patrik och Matte kom på en idé: att var åsnebrygga som rim de skall ge! Sen en dag det syntes ett trollkarlsparti med spektrum på sitz - temat var fantasi. Det skrattades på och det sjöngs för var vrål, man lyfte på bägarna och hälsa med skål!

3.2 Brädspelkväll

Spektrumiter samlades än en gång på Nypolen, denna gång för att spela brädspel! Det spelades äkta spektrala klassiker som Exploding Kittens och Bang!, men även t.ex. ett skumt tyskt kortspel med liknelse till Uno.

6.2 Vilda västernsitz

Shotta först och ifrågasätt sen var den enda regeln som följdes på denna spektakulära sitz, som verkligen levde upp till sitt namn! Kaoset i salongen ställde däremot inga hinder för stämningen, tvärtom var salen tillräckligt stor för en samling av tjugo cowboys och fredlösa. Yee-haw!

12.2 Valentinsitz med Svunken

I vändagens ära firades självklart den traditionsenliga valentinsitzen tillsammans med vår kära systerförening Svunken. Hjärtlig stämning rådde i stora salen som att självaste Amor var på plats, däremot blev förtjusning snabbt till berusning och det blev riktigt rejäl meno på dansgolvet. Fråga däremot inte vad som hände när gamylerna hittade sig uppe på borden!

15.2 Digital spelkväll

Det var än en gång dags för spelkväll på Nypolen, denna gång digital! För att prova på hur Spektrum skulle klara sig i vinter OS spelades det Mario & Sonic at the Olympic Winter Games 2010 i Vancouver för Wii samt Wii Sports och Wii Sports Resort för ytterligare hårdhänt träning.

17.2 Fastlaskiainen

Den årliga och i det här skedet legendariska Akademiska pulkaåkningstävlingen ordnad av ABB drog förutom spektrumiter även hundratals andra studerande till Brunnsparken för att fira fastlagstisdagen i det vackra vintervädret. Efter tävlingen drogs det vidare till Nypolen där det avnjöts ärtsoppa, bulle och varm punsch tillsammans med StudOrg, SvNK, ÅN, ÅSFH och ÖFN.

21.2 Magnium Opium

- 06:00: Mathilda, Matte, Patrik och Nisse är på plats då evenemanget börjar. Lång och Viljam anländer med akademisk kvart. Till morgonmål blir det ägg, ostsmörgås, krabbis och öl.
- 07:00: Vi börjar dricka redbull, lonkero och öl. Vi förbättrar världen genom diskussion i sofforna.
- 08:00: Vi fortsätter sitta i sofforna.
- 09:00: Mera soffsittande, Nisse och Patrik funderar på spektraklets \LaTeX botten.
- 10:00: Vi tittar på Borat.
- 11:00: Mera folk anländer. Borat tar slut, så vi sätter på Borat 2. Borat 2 avbryts efter 20 min eftersom vi bestämmer oss ta lunch. På menyn blir det batonglunch vilken köps från Unicafe Kaivopiha.
- 12:00: Vi startar en minisitz.
- 13:00: Sitzen fortsätter.
- 14:00: Sitzen dör abrupt ut eftersom hälften av bordssällskapet sitter som fastklistrade i sina bärbara datorer. Planer att överföra menon till en bar påbörjas men slutar med tupplur på soffan för förespråkaren av den exkursionen.
- 15:00: Vi ser på Borat medan en del av oss förbereder (eller börjar skapandet av) våra presentationer för PowerPoint Night. Samtidigt anländer ålderdomen och klagar att schemat inte följs (skäms!).
- 16:00: Presentationerna börjar
- 17:00: Presentationerna tar längre än förväntat och fortsätter fortfarande aktivt, med några överraskningar i en presentation över Zoom och en improviserad presentation som avslöjar Magnium Opiums rötter.
- 18:00: Vi förbereder oss för middagssitzen. En del beger sig till butiken medan andra är på pilgrimsfärd till Klubben (R.I.P.). Ett ytterst tappert gäng hälsar även farväl till sällskapet i hopp om att finna kärlek på TFs valentinsitz.
- 19:00: Alla som var till butiken och på promenad har återvänt i det här skedet och mat tillagas som bäst. Sitzen ska precis börja.
- 20:00: Sitzen håller på som bäst medan vi får avnjuta oss av förrätt
- 21:00: Vi fortsätter sitzen med allt uddare sångval och sitzstruktur. Huvudrätten,

svamprisotto, förbereds att delas ut.

- 22:00: Vi sätter på OS ishockey bronsmatch och projicerar den på vägen. Ser man på, Finland gör mål i lagom tid när efterrätten, kokosbollar, anländer till bordet! Hyvå Suomi! Vi sjunger självklart Vårt land i målets ära.
- 23:00: VOI VIINA de for in i fel mål den här gången. Vi sjunger sorgesånger innan lätkän tar sin andra paus.
- 00:00: Efter en spektakulär vinst så bestämmer vi att ta oss en sväng till Havis Amanda för att fira bronset.
- 01:00: Vi sjunger Vårt land, Hymn ur Finlandia och Det glider in med ackompanjerande trumpetspel på plats. Efter att en del av oss simmat (krälat) i Havis Amandas fontän beger vi oss tillbaka mot Nypolen.
- 02:00: Liksom vi som gick till Havis Amanda har gulisarna returnerat från TFs valentinsitz. En hederlig Lambo tas för att vi ska orka kämpa på.
- 03:00: Vi tappar allt fler tappra krigare allt efter att klockan tickar på. I ett försök att hålla oss igång och vakna börjar vi sjunga karaoke i lilla salen.
- 04:00: I ett försök att hålla rösten och orken i skick nu på slutrakan har vi kokat kaffe. Karaokeen fortsätter med varierat utbud. När vi sjunger sånger relaterade till League of Legends evakuerar plötsligt hälften av sällskapet till baren för någon konstig orsak. Legends never die!
- 05:00: Vi fåtal kvar sjunger fortfarande aktivt. Vi avnjuter te som ett placebo till våra skälvande rösten. Däremot hålls moralen stark och vi får förstärkning när Mathilda återvänder för att se till att hon är sist på plats.
- 06:00: Det sista städandet håller ännu på och vi förbereder oss så småningom att lämna Nypolen efter en 24 timmars cocktail av sömnbrist, vansinne, glädje och en känsla av prestanda. Matte och Nisse beger sig iväg på pricken medan vi andra följer spår strax efter. Mathilda planterar sig i fåtöljen och förblir den sista vaksamma själen på plats. Det är äntligen över.

Redaktionen



Läget klockan 01:25 på Magnium Opium.

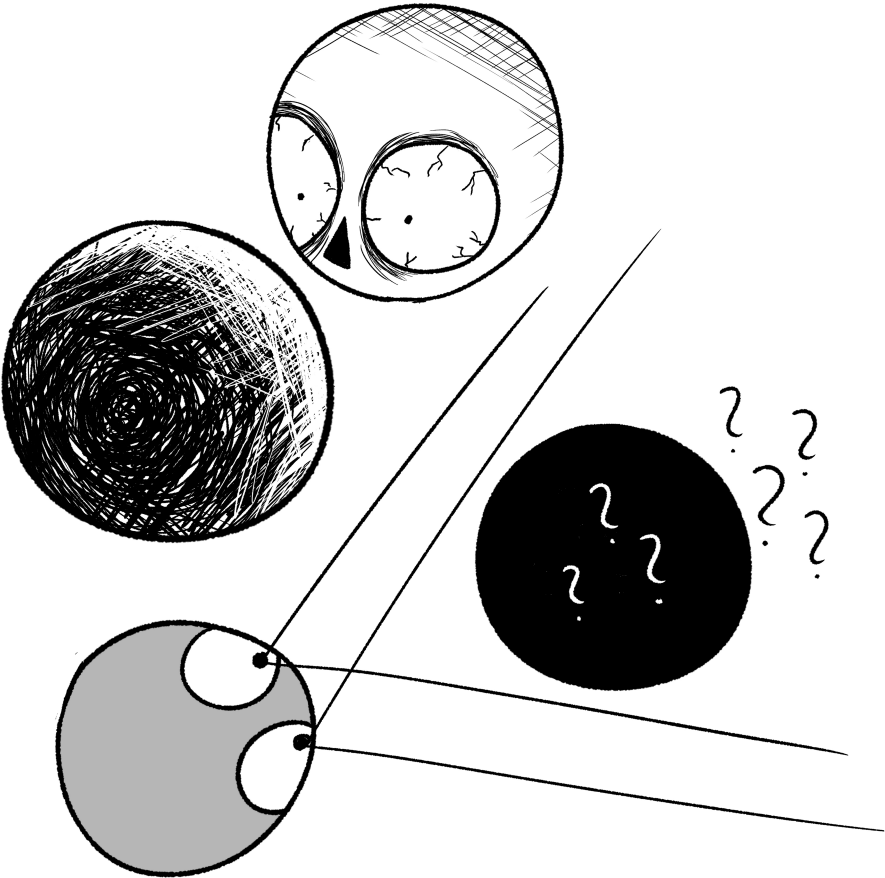
Din syn är inte tredimensionell och kommer aldrig vara det

Du vistas i tredje dimensionen, men din syn är tvådimensionell. Du ser former, men det är på grund av ljuskällor, skuggor och att ytor böjer sig. Dina ögon ger dig djupseende, eller binokulär syn, vilket gör det möjligt för din hjärna att tolka små skillnader och förskjutningar mellan bilderna från respektive öga. Hjärnan uppskattar avstånd och djup på basis av det. I grund är dessa bilder ändå tvådimensionella.

I en hypotetisk tvådimensionell värld, alltså ett plan, skulle synen på en tvådimensionell varelse bestå av en linje, en dimension. Denna varelse skulle inte kunna se bakom en tvådimensionell figur, såsom en cirkel, eftersom cirkelns sida blockerar sikten. Ifall det finns en ljuskälla, kan varelsen se att cirkeln har skuggor. Om varelsen har två ögon placerade på olika ställen, skulle den kunna uppskatta avstånd på grund av djupseende, eller en enkel version av binokulär syn.

En tvådimensionell varelse kan inte se insidan av eller baksidan av en cirkel utan att förflytta sig till andra sidan av cirkeln, vilket i sin hand blockerar sidan som varelsen ursprungligen såg. För oss tredimensionella varelser är situationen liknande: vi kan se insidan av och baksidan av en tvådimensionell cirkel, men när det gäller tredimensionella objekt, såsom en boll, kan vi inte se in i eller bakom dem. Vi kan endast se sidan som pekar rakt mot oss. Om bollen skulle klyvas, så att insidan kan observeras, skulle objektet inte längre vara en fast boll.

För att en tvådimensionell varelse ska kunna uppfatta en tvådimensionell bild, skulle dess ögon behöva existera ovanför eller utanför det tvådimensionella planet. Varelsen skulle då observera sin värld från en riktning som inte existerar på planet, det vill säga från en tredje dimension. Likaså för oss att se tredimensionellt, skulle våra ögon behöva existera i en riktning som inte finns bland våra tre dimensioner, en fjärde dimension. Vår syn är alltså tvådimensionell, och vi kommer inte någonsin kunna föreställa oss något annat.



Monique

Så Spektrum borde tala mera om tissar, e det budskapet? -Nej, de e fakta! Svammelanalis - ett andra försök

En av spektrums hörnstenar är det heliga sva[ml]et, en samling [o]ff[ö]rsk[ä]m[d]a och ibland lustiga ut[t]ryck. Enligt sv[e]nska akadem[in]s ordlist[a] [...] definieras svam[mel] som "tala eller skriva mångordigt och innehållslöst", men i spekt[r]um syftar vi mera på något man säger i misstag som folk vill skriva upp och förevisa. Så inleds de namnkunniga spektrumiterna Basti och Nisses dessvärre aldrig fullbordade artikel "Top svammel", vars manuskript Nisse beredvilligt ställt till mitt förfogande.

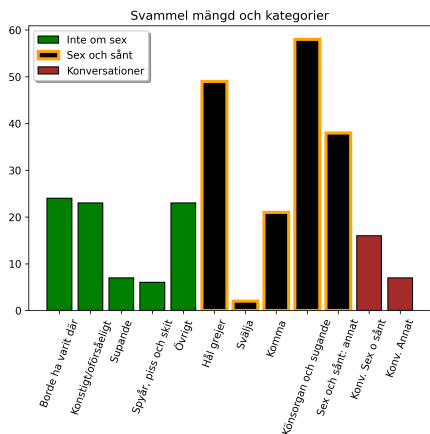
Då jag på redaktionsmötet oförsiktigt i en bisats påtalade möjligheten att förnya statistiken som tidigare hade ställts upp över svamlet förstod jag inte vad jag gav mig in på. Bisatsen följdes av ett annat artikelförslag som världen dessvärre glömt, eftersom de alltid så uppmärksamma spektrumiterna Nisse och Joar blixtnabbt såg möjligheten att dra en yngre, oerfaren och oaktsam spektrumit ner i fördärvet och genast tog till orda. Så har nu skett att jag drygt en månad senare ännu en gång öppnar ett dokument skrivet på vitter stil om vulgära uttryck och vändningar och funderar vad min anfäder hade ansett mig. Nåväl, det finns en tid för självömkan, en annan för handling.

Som ovan sagts framställde Nisse och Basti i tiderna en statistik över svammel som publicerats i Spektraket. Tyvärr finns inget bevarat för eftervärlden om varken metod eller medel som denna statistik uppgjorts med. Denna statistik består av två stapeldiagram (figur 1 och 2). Det ena är försett med rubriken "Svammel mängd och kategorier", som är indelat i undergrupperna "Inte om Sex", "Sex och sånt", "Konversationer", vilka allihopa sönderfaller i ytterligare undergrupperingar. Det andra utgör ett diagram över de olika svammelskaparnas bokstavsinitials förekomst i materialet; vid uppteckningen av svammel skrivs i anonymitetens syfte bara första bokstaven av upphovsmannens/kvinnans förnamn eller smeknamn.

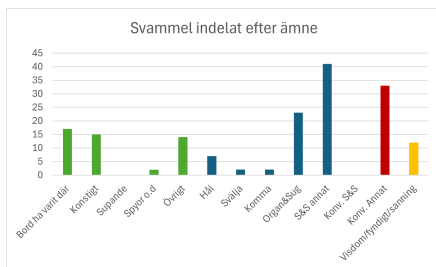
För att kunna komplettera den tidigare gjorda statistiken har jag tillgodogjort mig nytt material, som inte tidigare givits ut. Med hjälp av det nya primärmaterial som redaktörerna tappert har insamlat på fält undersöks ämnet ännu djupare än förr. Jag är härför tack skyldig Basti, Joar, Leo, Nisse, Matte och Pati, som har bidragit med egna samlingar. Tyvärr får medges att ett visst överlapp finns mellan mitt och Nisses material, på grund av att mina informanter stundom skickat mig redan publicerat svammel.

Som tydligt kan ses på det första diagrammet (figur 1a) är tre underkategorier kraftigt överrepresenterade: under "Hål grejer", "Könsorgan och sugande" och "Sex och sånt":

annat” står 49, 58 respektive 38 poster, medan den högsta kategorin utanför gruppen ”Sex och sånt”, ”Borde ha varit där”, har 24 poster. De tre tätast förekommande typerna kretsar alltså alla kring temat ”Sex och sånt”. Förmodligen består ett kausalsamband mellan andelen ungarlar i föreningen kontra antalet diskussioner om sex.



(a) Nisse och Bastis fördelning.



(b) Darragulisens fördelning.

Figur 1: Två olika sätt att dela upp svammel.

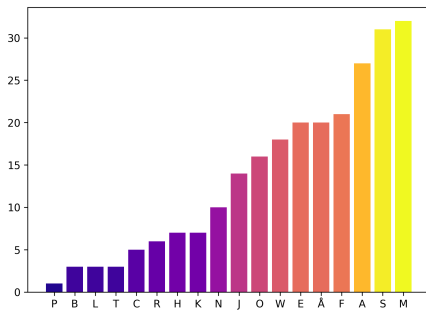
En jämförelse mellan min statistik, i figur 1b, och det förutnämnda visar intressanta resultat. Till en början får påpekas att materialet som har stått till mitt förfogande har varit avsevärt mindre än Nisses: 168 mot 274 fraser. Att sortera materialet har också visat sig vara en svår uppgift; det kan inte förnekas att en stor mängd fraser med större rätta hade placerats under en annan kategori. Manuskriftet ger inga ledtrådar hur sorteringen ursprungligen företagits, varför mitt förfaringssätt har fått bli improviserat. Det framgår heller inte med någon tydlighet vad de olika kategorierna egentligen förväntas innefatta: vad skiljer ”Inte om sex: Övrigt” från ”Konversationer: Annat”? Trots det har jag efter bästa förmåga sökt efterlikna den ursprungliga undersökningen. Slutligen får anmärkas att kolumnen ”Visdom, fyndigt, renaste sanning” har lagts till som egen grupp. Denna har jag ansett vara av så stor betydelse, att jag låtit återge den i sin helhet i slutet på artikeln.

På samma sätt som i den ursprungliga undersökningen överväger också här ämnet ”Sex”, med totalt 75 poster, eller 45% av hela materialet. Svårigheten att klassificera fraserna har visat sig i att ”Konversationer Sex och sånt” fått förbli tom, medan ”Konversationer

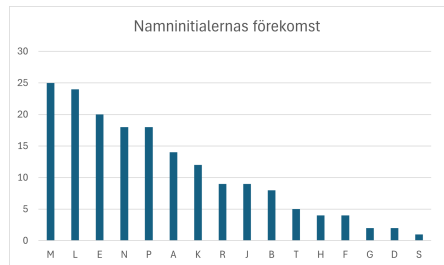
Annat” blivit påfallande stor i jämförelse med den ursprungliga undersökningen. Jämt fördelade är ”Inte om sex: Borde ha varit där”, och ”Övrigt”, liksom i föregående statistiken. ”Supande” och ”Spyor” nämns endast undantagsvis, så också ”Svälja”. En intressant skillnad mellan min och Nisses statistik är att ”Komma” inte är närapå lika välrepresenterat i mitt material som det är i hans, och att ”Hål” för en mer undanskymd roll i min figur.

Mitt andra diagram, figur 2b, visar också påfallande likheter och skiljaktigheter med den ursprungliga undersökningen. I bjärt kontrast till den senare står frånvaron av Å, S’ kollaps och P, N och L:s frammarsch. Detta beror främst på att endast nuvarande medlemmar representeras i det nyare materialet, medan också äldre sådana finns bland Nisses material. I båda undersökningarna har M, E och A uppnått aktningvärda placeringar. Jag lämnar härvid analysdelen och överläter den åt läsaren själv att fortsätta.

De fyndigaste citaten ur det nya materialet återges på svammelsidan i slutet av spektraket.



(a) Nisse och Bastis data.



(b) Darragulisen's data.

Figur 2: Bokstavs fördelning av svammlare.

Darragulisen

Redaktionen rekommenderar: Kurser i fjärde period

Vi i redaktionen som har gått lite flera kurser har under våra år upplevt fantastiska kurser och mindre bra kurser. I den här artikeln presenterar vi de kurser som går nu i fjärde perioden (våren 2026) som vi helhjärtat kan garantera att det är värt att ta. Om du alltså inte ännu har fyllt din läsordning för period 4, ta då en titt här om det finns något som skulle intressera.

Monte Carlo-simuleringar i fysik (MATR324) 5 sp: Monte Carlo metoder använder sig av slumpmässiga tal för att bl.a. simulera fysikaliska system och lösa matematiska problem. Jag rekommenderar kursen eftersom man både förstod och lärde sig anpassa metoderna, samt eftersom materialet mycket bra stödde inläringen. Det finns en inledande kurs som går i tredje period, men eftersom den här kursen är mera fokuserad på applikationer anser jag inte att man behöver gå den första kursen för att gå den här. Man skriver program i kursen, så det är bra om man kan Python. Jag gick själv kursen 2024. - Nisse

Naturvetenskaper Nu II (FYS4020) 2 sp: Känns det som att du inte får höra tillräckligt om naturvetenskaper på svenska? Vill du höra om aktuell, intressant forskning om de ämnen vi har på campus? Eller behöver du helt enkelt nånting att roa dig på måndagar klockan 16-18 medan du får gratis bulla och kaffe? I så fall kan jag varmt rekommendera Naturvetenskaper Nu II. Det finns inga krav för att delta i kursen förutom att dyka upp. Vill man få studiepoäng krävs det att man skriver en kort inlärningsdagbok för minst 6 av de 7 tillfällena som ordnas, och vill man få kaffe och bulle så måste man anmäla sig till kursen. Fastän man inte behöver studiepoängen så kan jag ändå varmt rekommendera att dyka upp och lyssna på intressant innehåll! - Patrik

Elements of AI: Grunderna i artificiell intelligens (TKT21018) 2 sp: I det här skedet dyker artificiell intelligens upp på alla möjliga ställen, både inom och utanför studierna. Däremot måste man inte utbilda sig till expert för att bli kunnig och förstå vad man kan förvänta sig av AI. Elements of AI berättar grundligt men mångsidigt om området utan att dyka in på alltför avancerade teman och är till nytta oberoende av studieinriktning. Samtidigt är så gott som alla uppgifter välj-rätt-alternativ eller korta, egenskrivna texter, alltså behöver man inte vara rädd för någon stor arbetsmängd. Ifall du vill bekanta dig med vad AI faktiskt går ut på (eller vill ha ett par enkla studiepoäng) så kan jag varmt rekommendera Elements of AI! Kursen är en onlinekurs som kan tas året om och utan deadlines. Dessutom kan man efter grundkursen fortsätta med Building AI-kursen, som ger 1-2 studiepoäng till. - Patrik

Ojämlighetens geografi: grunderna (MAA-253) 5 sp: *OBS! Kan hända att alla plat-*

ser på kursen har fyllts då du läser det här, men lägg kursen på minnet till nästa år i så fall! Det här är en av de bästa humangeografiska kurserna som erbjuds på kandinivå - temat är ojämlikhet, och det analyseras och diskuteras med hjälp av en massa praktiska exempel hämtade från hela världen. Ämnet behandlas på lokal, regional och global nivå. Jag gick själv kursen på våren 2025, och det jag gillade mest var hur det inte fanns "traditionella" föreläsningar, utan istället för professor Pia Bäcklund en gemensam diskussion i avslappnad atmosfär som gör kursdeltagarna mer bekväma att ställa frågor - vilket behövs, för koncepten och exemplen är rätt komplicerade och det finns inga enkla svar på nånting. Men mer än något annat ger den här kursen en perfekt bild av hur det känns att vara en kulturgeografisk forskare. - Leo

Vi tackar våra sponsorer!

Uusi työpaikka – mitä on hyvä tietää

Työelämään astuvan opiskelijan tai vasta valmistuneen ensimmäinen tehtävä on perehtyä työsopimukseen ennen siihen sitoutumista. Loimun juristi Anna Kytömaa neuvoo kysymään rohkeasti neuvoa joko esihenkilöltä tai liitosta, jos sopimuksessa on jotain epäselvää.

"Työsopimuksen voi tehdä suullisesti tai kirjallisesti, mutta työnantaja on yleensä joka tapauksessa velvollinen antamaan asioista kirjallisen selvityksen."

Uutta työntekijää kiinnostavat etenkin työaika ja palkanmaksu. Näistä on hyvä sopia ennen töiden aloittamista ja selvittää, ovatko työajat joustavia vai noudatetaanko kiinteää työaika.

Lisä- ja ylityötunneista pitää sopia etukäteen. Omin päin niitä ei pidä tehdä.

Opiskelijoilla on usein vaihtelevan työajan sopimus (0 – 40 tuntia viikossa), jossa työaika ei ole kiinteä. Kannattaa varmistaa, paljonko tunteja on tarjolla, etenkin silloin, kun tämä ei ole oman toiveen mukaista.

"Jos työvoiman tarve on kiinteä ja pysyvä, työntekijä pitäisi palkata normaalilla tuntisopimuksella."

Sairausajan palkka maksetaan sovittujen tuntien mukaan. Nollatuntisopimuksissa palkka on maksettava sairauslomalta silloin, kun sairauspäivä on merkattu työvuoroluetteloon työpäiväksi. Työpaikan sairauslomakäytäntö kannattaa selvittää etukäteen: Miten pitkältä ajalta työnantaja maksaa sairausajan palkkaa? Riittääkö poissaoloon oma ilmoitus vai tarvitaanko lääkärin-todistus?

Vuosilomaa kertyy ensin kaksi, ja vuoden työssäolon jälkeen 2,5 päivää kuukaudessa, jos töitä tehdään vähintään 14 päivää tai 35 tuntia kuukaudessa. Määräaikaisissa työsuhteissa olevat pohtivat usein, täytyykö heidän pitää lomansa työsuhteen kestäessä. Muutaman kuukauden pituisessa työsuhteessa työntekijää ei voi pakottaa pitämään lo-



maa työsuhteen aikana. Siitä voi kuitenkin sopia. Jos lomapäiviä ei pidä vapaana, ne on maksettava rahana.

Määräaikaisilla työntekijöillä on samat oikeudet ja velvollisuudet kuin muilla työntekijöillä. Esimerkiksi lojaliteettivelvollisuus koskee kaikkia myös vapaalla.

"Työntekijän on käytettävä maalaisjärkeä. Hän ei esimerkiksi saa kirjoittaa someen negatiivisia kannanottoja työnantajastaan."

Työnantaja on velvollinen perehdyttämään työntekijän kunnolla. Määräaikaisen työntekijän on joskus vaikea kysellä oikeuksiensa perään. Epäkohtia havaitessaan voi kääntyä Loimun juristien lisäksi työpaikan henkilöstön edustajan eli luottamushenkilön tai työsuojeluvaltuutetun puoleen.

Työsuhteen purkaminen koeajalla on valitettavan yleistä ja usein se kytkeytyy huonoon perehdyttämiseen. Työntekijä saatetaan lähettää saman tien kotiin ilman selitystä siitä, miksi hänen työpanoksensa ei vastannut työnantajan odotuksia. Anna Kytömaa kannustaa ottamaan jälkepäin yhteyttä ja kysymään, onko jotain, mitä voisi tehdä seuraavassa työpaikassa toisin.

Tiina Komi

OSO Hotwater

OSO

HOTWATER

SAGA 2.0 SUPERCHARGED – S2S – är den mest avancerade varmvattenberedaren på marknaden, med en helt integrerad OSO CHARGE™ R3 smart styrning.

SUPERCHARGED lär sig när varmvatten används och värmer vattnet när elpriset är lägst. Unik sensorteknik säkerställer att du har full kontroll över tankens kapacitet och förbrukning.

Genom OSO inCHARGE-appen kan du enkelt styra din varmvattenberedare (inklusive viloläge) vid behov. SUPERCHARGED är också redo att integreras med solcellssystem.

TEK - Studerande, satsa på din nutid!



Studerande, satsa på din nutid!

Teknikens akademiker TEK är en gemenskap på cirka 85 000 nuvarande och framtida datavetare, experter inom matematik och naturvetenskap, diplomingenjörer och arkitekter. Vi är det mest respekterade och attraktivaste fackförbundet*.

Studerandemedlemskap kostar ingenting! Om du inte redan är medlem, gå med nu:

www.tek.fi/bli-medlem

*Taloustutkimus 2025

Svammel

Alltid nu som då händer det ju sig att fiffiga spektrumiter kläcker ur sig livsvisdomar. Vi på spektraklet gör vårt bästa för att samla åt oss dessa livsvisdomar för att sen dela vidare dem åt våra läsare. För att göra detta behöver vi dock er hjälp; då ni hör något svammelig, skriv ner det! Skicka sedan svammet till nån i redaktionen så ser vi till att de publiceras här!

Du är inte alkoholist om du inte är full varje dag!
- N

Man kan alltid bo på en parkbänk, men inte snusa en kämppä.
- P

Barn som kan göra nukes sku va ett intressant fenomen.
Mycke intressantare än barn på tiktok iallafall.
- A

'Din mamma' -skämt e som fint vin, det blir bara bättre med tiden.
- N

Varje dag drabbas ett barn av *skrattar* cancer. Vad ska ja göra med den infon?
Åtminstone e de int två barn.

- E

Om man e homosexuell o bor i
kämpisbostad har man de bra

- M

M: Det här visar bara på hur blandade ni är med finska gener i Österbotten!

E: Jag är alltså åtminstone inte inavlad!

- C

Sex e kul tills kvinnorna kommer med.

Man har threesome och bara väntar på att kvinnan måst fara på wc

- B

Jag sku ha mått bättre av att vara en ödla.

Då sku ja kunnat slicka mina ögonballar

- C

